

**Posudek vedoucího práce na magisterskou diplomovou práci Marka Čapka
Rusko-čínské vztahy na přelomu 20. století. Otázka kontinuity a hlavní motivy sblížení.
Praha: Filozofická fakulta Karlovy univerzity, 2010 (76 stran vč. seznamu zdrojů)**

Diplomová práce Marka Čapka představuje historicko-politologickou analýzu proměn vztahů Ruské federace (RF) a Čínské lidové republiky zejména v důležitém období 90. let. Vzhledem k rozsahu a komplexnosti vztahů (což by vyžadovalo mj. i znalost čínštiny) se soustředí především na vazbu Ruska k Číně.

S vědomím proměnlivosti i vícedimenzionálnosti dřívějších i současných vztahů si Marek Čapek ihned formuloval tři základní badatelské otázky (s. 7), jež odrážejí tři témata jeho práce: Lze hovořit o určitém stupni kontinuity ve vzájemných vztazích v období 80. a 90. let, „navzdory“ ideologickému a státnímu přerodu Ruska? (1) Čím si lze vysvětlit sblížení obou zemí v 90. letech; byla jeho motivem spíše ekonomika nebo geopolitické a mocenské ohledy (srv. také s. 10)? (2) Třetí otázkou, jež navazuje volněji, zjišťuje, ke kterému ze tří (značně heterogenních) ideových táborů – zastánců přátelství, stoupenců vyvažování a širitelů představy čínské hrozby – se ideově nejvíce přiblížila ruská politika vůči Číně 90. let. Druhá a třetí kapitola práce představují historický „background“ pro analytické zodpovězení těchto otázek ve 4. a 5. kapitole.

První otázku po kontinuitě sovětské politiky autor v práci neodpovídá zcela jednoznačně. Ilustruje (na bilaterální a posléze i na multilaterální úrovni) situaci, kdy po napjatých vztazích přibližně od počátku 60. do počátku 80. let (s. 12–16) došlo k jejich normalizaci a harmonizaci, v čemž politika 90. let pokračuje. Na druhou stranu ze autor hovoří i o jisté kontinuitě mezi ideologickým mesianismem pre-gorbačovského SSSR a euroasijským mesianismem jelcinovské (či spíše primakovské) politiky 90. let (s. 19, s. 68). Klade tedy otázku, zda by nepostačovala by k objasnění „standardizace“ a rozvoje rusko-čínských vztahů 90. let a současnosti zejména snaha o vyvažování a zohledňování mezinárodní moci, vlivu a obou zemí, o níž ostatně také hovoří? Není pak čínský ekonomický a technologický vzestup posledních patnácti let argumentem pro oslabení ruské představy „zprostředkovatele“?

Vzájemné „opatrné vyvažování“ nepřímo podporuje Čapkův rozbor čtyř materiálních faktorů prováděná ve 4. kapitole (s. 33–50): úrovně ekonomické spolupráce, a speciálně

obchodu, hraniční otázky a čínské imigrace. Prostřednictvím analýz a pohledů ruských autorů se mu zde podařilo prokázat, že ekonomická výměna zřejmě nesehrávala ústřední roli ve vzájemném sblížení. Podporovala je naopak spíše vysoká vládní politika obou zemí, a totéž platí i pro urovnání hraničních sporů a čínskou imigraci, v nichž si ruská centrální vláda prosadila moc navzdory vůli regionů. Přesto je ale z výkladu patrný potenciál liberální interpretace „vzájemné výhodnosti“. V souladu se spíše „realistickým“ pojetím Číny jako jisté „pojistky“ (s. 31) ve vztazích Ruska se zdá být i líčení pohledu tří seskupení teoretiků na rusko-čínské vztahy. Čapek ukazuje, že společným pojítkem současných vztahů je zejména úsilí o vyváženost ruské zahraniční politiky, příp. ekonomický a ekonomicko-ideový prospěch (s. 57–61, též s. 55–56).

Předložená práce je zpracována poctivě na základě rozsáhlé četby namalého množství empirického materiálu (z 29 položek více než polovinu polovinu tvoří rusky psaná literatura a zbytek anglicky psané práce – hodilo se oddělit prameny od literatury). Je psána svěbytným, ale kultivovaným jazykem, se zájmem o věc. Obsahuje občasné stylistické nedostatky – v rodu („specifikou“ namísto specifikem, s. 17, s. 19, „vlivností“ namísto vlivem, s. 49 apod.; v názvech (Dušambe namísto Dušanbe, s. 28); v interpunkci či psaní velkých písmen („Západ“ jako mezinárodně-politický celek by bylo vhodné psát s velkým Z) apod. Autor není důsledný v poznámkách pod čarou, které by měly obvykle následovat za tečkou.

Marek Čapek si v práci vytyčil jasné cíle, o kterých smysluplně či analyticky pojednává. Jeho práci navrhuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm výborně.

v Černé Hoře 15. září 2010

Mgr. Vít Klepárník, Ph.D.

